

משרד החסוד והתרבות ¹ המחלקה לתרבות תוהבות

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ

ה פ ט ר ה
ירמיהו ט"ז י"ט - י"ז י"ד.

בנ"ק ד"ה הרד"י בשדה:

ר' ישעיה הראשון ממראנזי: ד"ה הררי בשדה.

ספ"ל ד"ה הררי בטוח

מקרא מפורט ד"ח הררי בטדה

(1) העתק את פסוקנו בהתאם לכל אחד מן הפרטים הב"ל.

(2) מהו ההבדל בין פירוס ר' יעקב מטראבי לבין "מקרא מפורט"?

(3) איזה מארבעת הפרטים בראה לך קרוב לפטוטר טל מקרא?

אָסער ליבטח בה'

והיה זה מבטח.

רד"ק ד"ה רחיה ה' ממסחר.

אט יבטח בו חרא יחיו מבטח וזלא יירא מכל רע.

מלבי"ט ד"ה מבטחור:

חמ"ס הנוסף על השם מציין "דבר והמקום שבו סבת חבטחון, כמו מעון, מקדש, מטבח וכדומה.

ד"ה ברור הגבר אטר לא לנד יבטח בה' כל גם "רחיה ה' מבטחו", כי חבטח בה' טציליהו ע"י אמצעים טבעיים, חגם טיבטח בה' בכל זאת חמטח טלו - חייבו חדבר טעל ידו יוטג בטחונו - איבו ה', רק האמצעים חטכיים, טטקרו טעל יום יוטיעוה ה'.

והגט טאיענער "ארור", אחר טבוטח בה', אינז "ברור" גס כז; רק אס יבטח בה' טירטיעהר בלא טוט אטצעני כלל, - עד טח' הוא הוא (=עטור). המבטח טלו, ויהיה זה דומה כעץ הטחול על מים וטולה שרטיט על יוטל.

(1) מה הקטן טרצו שביהם לימטב?

(2) מה ההבדל ביניהם בתפישתם את המבנה התחבירי של פסוקנו?

× 3) הסבר את הרעיון הטוב בדברי המלבי"ם?

(4 ×) אם נקבל את פרטיו של המלבן, האיר יט לחביו את פסוק ה' כהקבלה בגודלה לפסולתו?

ג. ח' : אררר חגבר אסר יבטח בארס... ז' : בררר חגבר אסר יבטח בא'...

פסוקים אלה מובאים בתורת הלבבות לרבנו בתיי בתחילת ספר הבטחון:
 ראיתי לחביב מה טהור צדיק יותר מכל הדברים לעבוד האלקים ית' והוא הבטחון עליו
 בכל דבריו, בעבור מה טיט בו מן התועלות הגדולות בענין התורה ובענין העולם.
 ותועלתו בו בתורתו - מהם מנוחת נפשו... מפני אסא איצנו בוסת באלוקים, בוסת
בצולמן ויהיה כמו מי שנ' "איתי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות בורות
 נטבירים..." ואמר הכתוב ברוך הגבר אשר יבטח בה' רחיה ה' בטחון, ואמר "ארוך
 הגבר אשר יבטח באדם וחס בעד זרועו וסן ה' יסדור לבו". ואם יבטח על חכמתו
 ותחבולותיו וכן גופו ותחבולותיו - ייגע לריק ויחלש כחו ותקצר תחבולתו מחטיג חפצו.

(בחוקתי חס"א)

1) כיצד הוכחה בעל חובת חלבוות בעזרת פסוקיכו ט"א אינו בוטח בה, בוטח בזולתו?

2) יש חסוצאים רעיון זה (טאם אינו בוטח בה'..) גם בקריאת סמע. היכן?

אא 3) מה הוא הקטר בין פסוקים ה' - ח' המתארים את חבוטת באדם ואת חבוטת בה' לבין פ' ט' הסמוך להם?

ד. י"א: בחצי ימיו יעזבני

מקרא כפוטונו בחצי ימיו יעזבני: עושה העושה ולא במפס יעזב את עשרו בחצי ימיו, כי ימות בחטאו, ולא ימות עד שירדע לכל כי גבל הוא.

מהי חולסת הפירוש הזה?

ה. י"ג: מקוה ישראל ה' כל עוזבניך יבוטרו...
כי עזבו מקור מים חיים את ה'

רד"ק: הנה טוב האל למיחלים לו הוא במסל למקור מים חיים לפני פנים לטוב: אחת: שלא יבואו לו המים ממקום אחר אלא ממקורו הם זובעים, וטבית: טאין להם הפסק.

אברבנאל: דמה הא-ל ית' למקור מים חיים, לפי שהוא המספיע הראשון והוא יספיע על הכל ולא יקבל דבר מסבה אחרת כמו מקור מים חיים, שמטט יבואו המים לכל המעצבות והמקור לא יקבל המים ממקור אחר.

1) הסבר - מה מטמעותו של הכנוי לה' "מקור ישראל"?
ולמה נבחר כנוי זה לפסוק זה?
ועיין ירמיהו ד"ד ח'.

2) לכאורה דברי הרד"ק הראשונים ("אחת: שלא יבואו...") מסכימים עם דברי אברבנאל. בכ"ז יש הבדל ביניהם. מה הוא?

ה. א': חרוטה על לוח לבם ולקרנות מזבחתיכם.

אברבנאל: ואמר "לבט" בלשון נטור ו"מזבחתיכם" בלשון בוכה, כי כן דרך המקרא, אף כי לנביאים שלא נטלמו בלשונם וכתבם, כמו שהיה ירמיהו, וכפי מה טבאיתי בהקדמת זה הפירוש.

מתוך דברי ההקדמה:

...אחשוב אני, שלא היה ירמיהו טלם מאד בסדור הדברים ויופי המליצה כמו ישעיה הנביא וגם נביאים אחרים. ומפני זה תמצא בדברי ירמיהו פסוקים רבים, טלפי דעת המפרשים כולם יחסרו להם מלה או מלות, עם היות טאגי אטתול ליטבם כאטר הם. ותמצא בדבריו פעמים רבות מאד מלת "על" תמטט במקום מלת "אל", והזכר בלשון נקיבה והנקיבה בלשון זכר, והרבים בלשון יחיד, והיחיד בלשון רבים, ועבר במקום עתיד ועתיד במקום עבר, ודבור אחד בעצמו פעם לנכוח ופעם לבסתר; ותמצא בדבריו גם כן המקורם מאוחר, והמאוחר קודם, כי הנה אחר טזכר חורבן הבית ותטלום מלכות צדקיהו, חזר לספר מעניני המלך יהויקים טקום אליו. ועם היות טכבר באן כיוצא מחזריות האלה בטאר נביאים הפרט גדול ים ביניהם, בין רב למעט. והוא טבטאר הנביאים תמצא זה על המעט וירמיהו הוא על הרוב, כפלי כפלים טמח טבמצא בטאר הנביאים.

ואני אחשוב שהיתה הסבה בזה היות ירמיהו עבר בטנים כטחתחיל הנבואה, ולכן לא היה עדיין שלם בדרכי הלשון ובסדריו וכיופי המליצה, ועל זה באמת אמר (א') "הנה לא ידעתי דבר כי עבר אנכי". כי הנה ישעיה הנביא, בחיותו מזרע המלוכה גדל בחצר בית המלך, ולכן היה דברו ערב ולט בו. נאח, וטאר רנביאים נבאר אחרל טהוטלמו בעניני העולם ובעסקיו, ו טאו ונחנר עם נביא אדט ולכן ידעו לסדר דבריהם. אמנם ירמיהו היה מן הכהנים אשר בעבתות ובעטנות קאדם טירגיל עצמו בדיבור, וידע מוצאיו ומבואין באחתו הנבואה והוכרח לדבר מה שצוהו ה' בלשונו שהוא היה רגיל בו.

אא לתוכל לייחב את המעבר מגוף טלסי לגוף טני שלא בדרך טבה הלך האברבנאל, אלא מתוך טימעת הכתוב.

הטרה מעברים אלה בליחוד בירמיהו פרק ב'.